

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ–MANAGEMENT ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
(TOURISM MANAGEMENT)**

Μάθημα – Οικονομική για Διοίκηση

Διδάσκων: Μιχάλης Πολέμης

Διαφορισμός τιμής

Διαφορισμός τιμής

- Όπως μάθαμε το μονοπώλιο θέτοντας μια τιμή (ή ποσότητα) τέτοια ώστε $MR(x^*) = MC(x^*)$ επιτυγχάνει μέγιστο κέρδος με μια **μοναδική τιμή**
- Όμως, αν μπορεί να θέσει **διαφορετικές τιμές για διαφορετικούς καταναλωτές ή διαφορετική τιμή για κάθε διαφορετική μονάδα του αγαθού**, μπορεί να βελτιώσει τη θέση του!

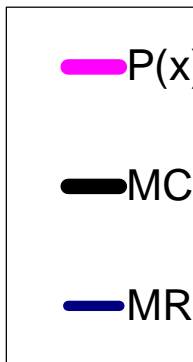
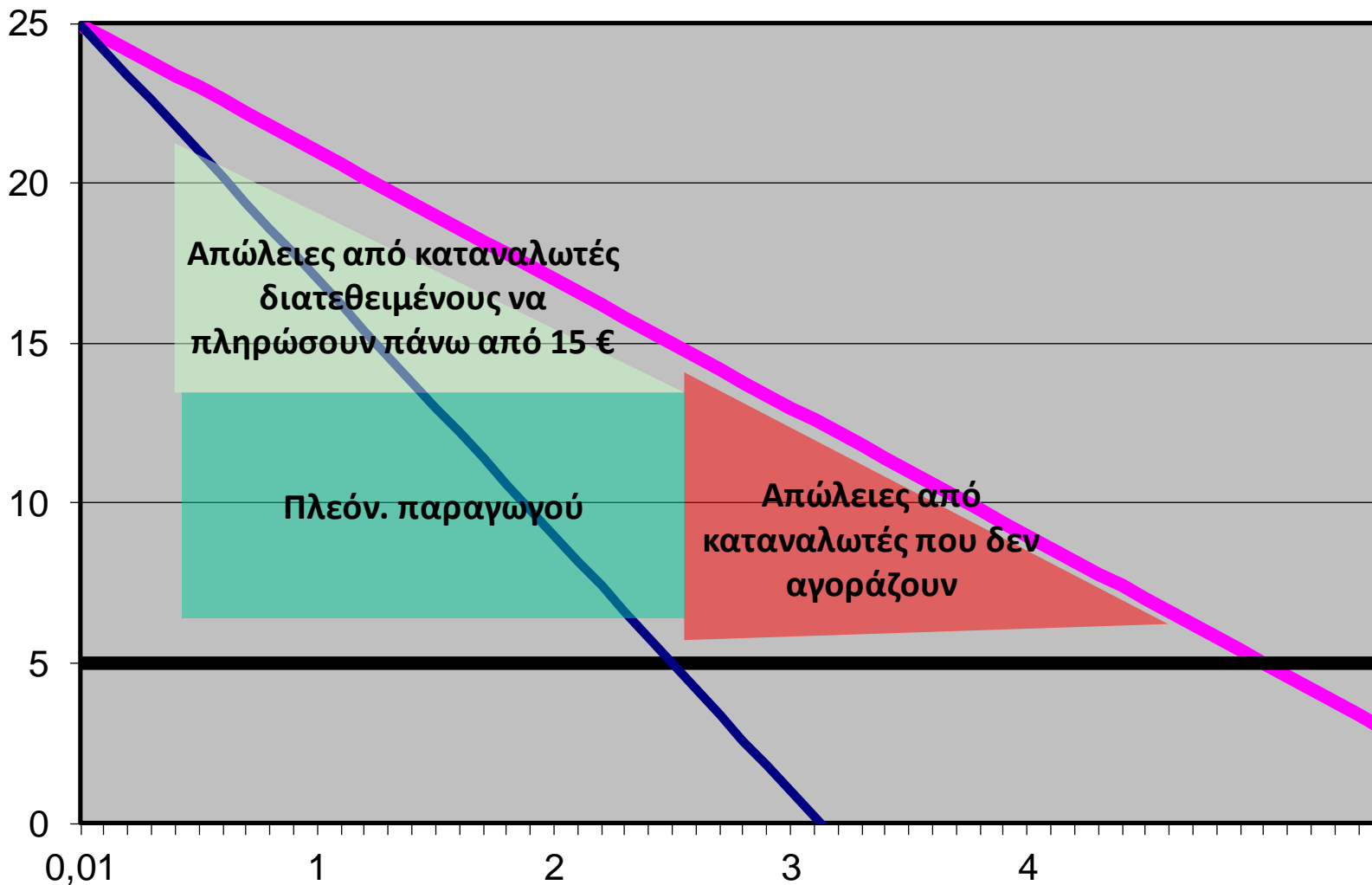
Διαφορισμός τιμής

- Στόχος του μονοπωλίου είναι να ιδιοποιηθεί όσο το δυνατόν περισσότερο από το πλεόνασμα καταναλωτή
- Προϋποθέσεις:
  - Δύναμη αγοράς
  - Απουσία arbitrage: οι αγοραστές που πληρώνουν χαμηλή τιμή να μην μπορούν να πουλήσουν το προϊόν σε αυτούς που πληρώνουν υψηλή τιμή
  - να είναι σε θέση η επιχείρηση να χωρίσει τους καταναλωτές σε ομάδες με διαφορετικές προτιμήσεις

Διαφορισμός τιμής

- Παραδείγματα:
  - Πωλητές αυτοκινήτων
  - Εισιτήρια κινηματογράφου
  - Εισιτήρια αεροπλάνου
  - Εκπτώσεις βιβλίων σε καθηγητές
- Επισημαίνεται ότι δεν οφείλονται όλες οι διαφορές των τιμών σε πολιτική διαφορισμού – ορισμένες φορές αντανακλούν διαφορετικό κόστος για την εξυπηρέτηση διαφορετικών πελατών

Κίνητρα Διαφορισμού τιμής

Ποσότητα

Διαφορισμός Τιμής 1^{ου} Βαθμού ή Τέλειος Διαφορισμός Τιμής (Δ.Τ.)

- Στον τέλειο ή πρώτου βαθμού διαφορισμό τιμής η επιχείρηση θέτει διαφορετική τιμή για κάθε καταναλωτή ανάλογα με την επιθυμία του να αποκτήσει το αγαθό
- Με τον τρόπο αυτό ιδιοποιείται όλο το πλεόνασμα καταναλωτή
- Απαιτείται πολύ καλή πληροφόρηση για την ζήτηση του κάθε καταναλωτή
- Παραδείγματα:
  - Υπηρεσίες: δικηγόροι, λογιστές κ.λπ.
  - Internet επιχειρήσεις: Amazon

Τέλειος Δ.Τ. – Μια μονάδα για κάθε καταναλωτή

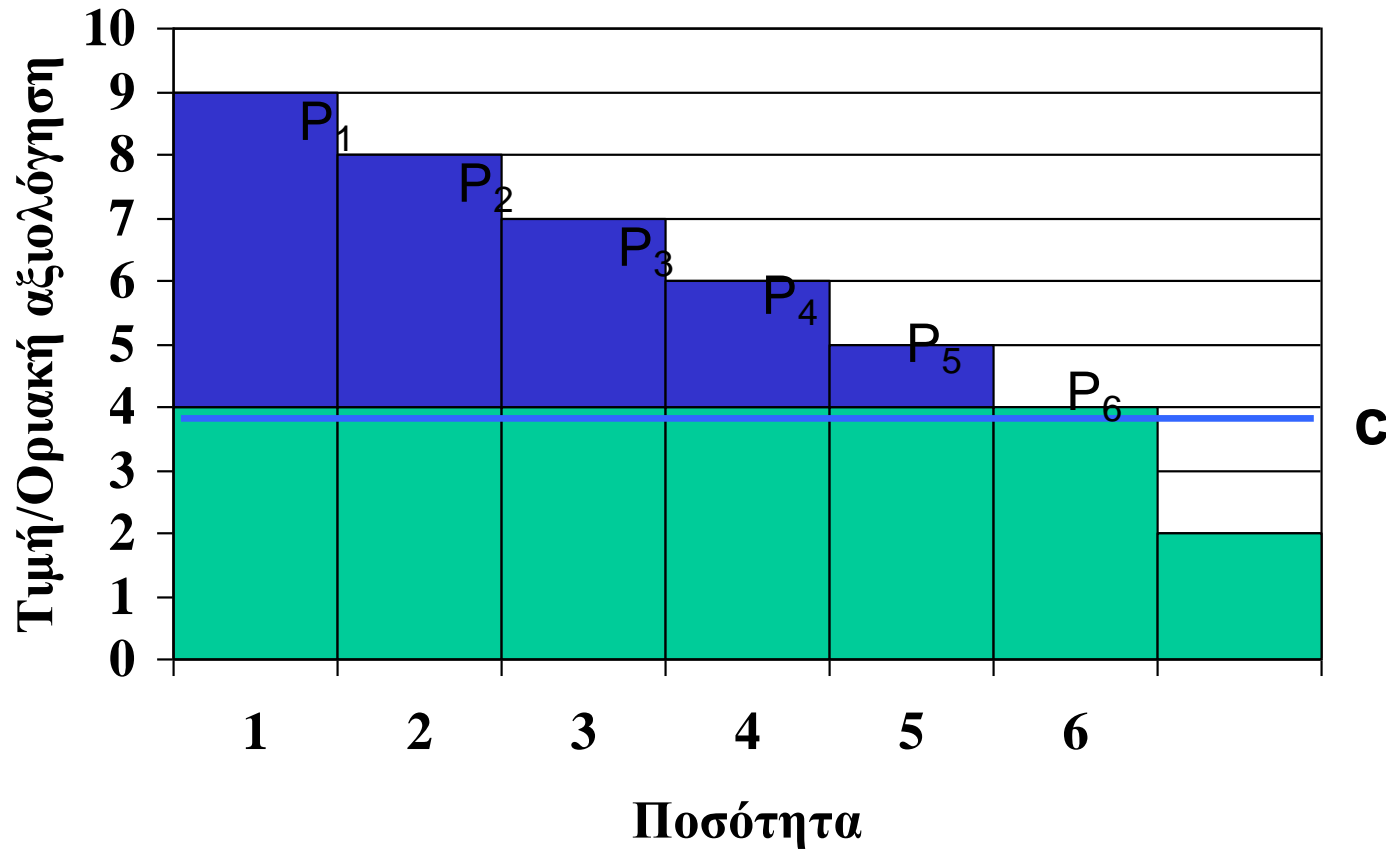
- Έστω ότι η επιχείρηση παράγει ένα προϊόν με μοναδιαίο κόστος c
- Έστω επίσης ότι η αγορά αποτελείται από έναν μόνο καταναλωτή για τον οποίο η αξία του αγαθού είναι $v > c$
- Τότε ο παραγωγός μπορεί να αποκτήσει όλο το πλεόνασμα καταναλωτή θέτοντας τιμή $p = v$

Τέλειος Δ.Τ. – Πολλοί καταναλωτές, μια μονάδα ο καθένας

- Έστω ότι υπάρχουν N καταναλωτές για τον καθένα από τους οποίους η αξία του αγαθού είναι $v_1, \dots, v_N$ για μια μονάδα (και μηδέν για περισσότερες)
- Αν η επιχείρηση γνωρίζει τις αξίες αυτές, μπορεί να αποκτήσει όλο το πλεόνασμα καταναλωτή θέτοντας τιμή $p_i = v_i$ για κάθε καταναλωτή i για τον οποίο $v_i \geq c$, ενώ δεν θα πουλήσει σε κανέναν καταναλωτή για τον οποίο $v < c$

Τέλειος Δ.Τ. – Πολλοί καταναλωτές, μια μονάδα ο καθένας

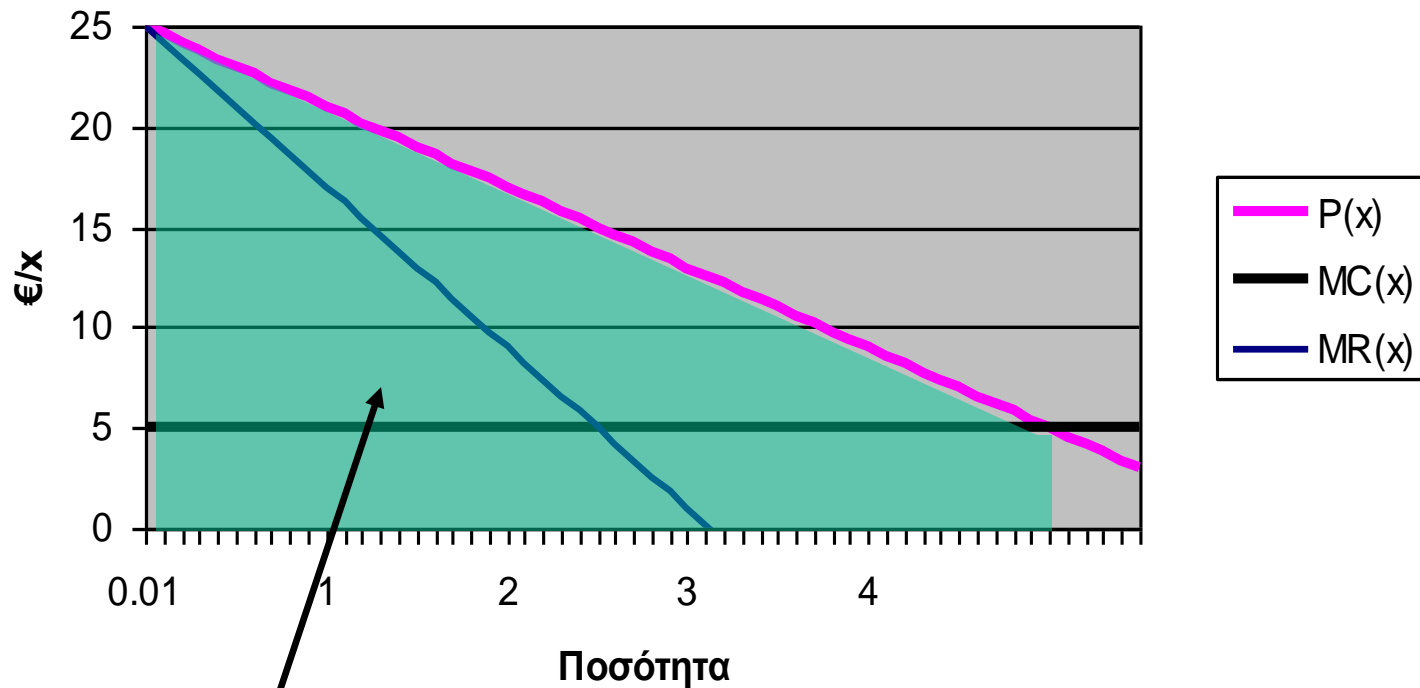
Τέλειος Δ.Τ. – Ένας καταναλωτής, πολλές μονάδες

- Έστω ότι ο καταναλωτής έχει (αντίστροφη) συνάρτηση ζήτησης $P(x)$ και η επιχείρηση έχει οριακό κόστος $MC(x) = c$
- Η επιχείρηση μπορεί να αποκτήσει όλο το πλεόνασμα καταναλωτή σε μια ποσότητα x κάνοντας μια προσφορά take-it-or-leave-it x μονάδων έναντι συνολικής τιμής $\int_0^x P(s)ds$

Τέλειος Δ.Τ. – Ένας καταναλωτής, πολλές μονάδες

- Πως θα επιλέξει η επιχείρηση την ποσότητα x ?
- Λύνει το πρόβλημα $\max_{x \geq 0} \int_0^x P(s)ds - cx$ με συνθήκη πρώτης τάξης $P(x^*) = c$
- Επομένως, η επιχείρηση πρέπει να επιλέξει την ποσότητα x^* έτσι ώστε η αντίστροφη ζήτηση να ισούται με το οριακό κόστος

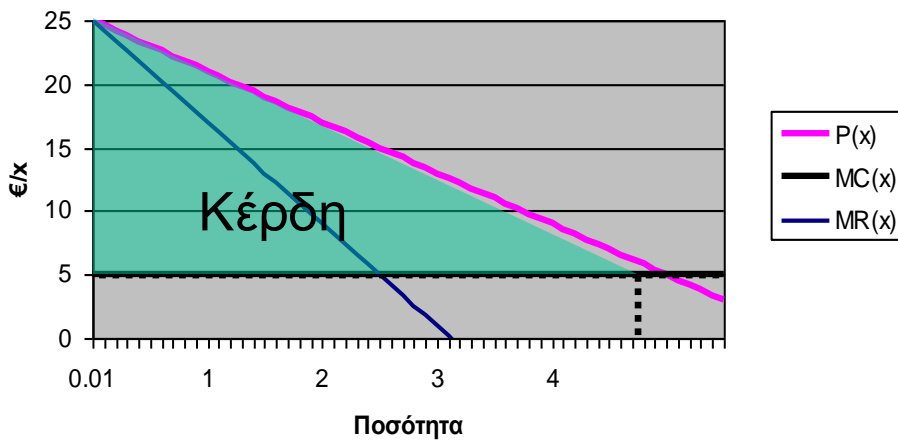
Τέλειος Δ.Τ. – Ένας καταναλωτής, πολλές μονάδες

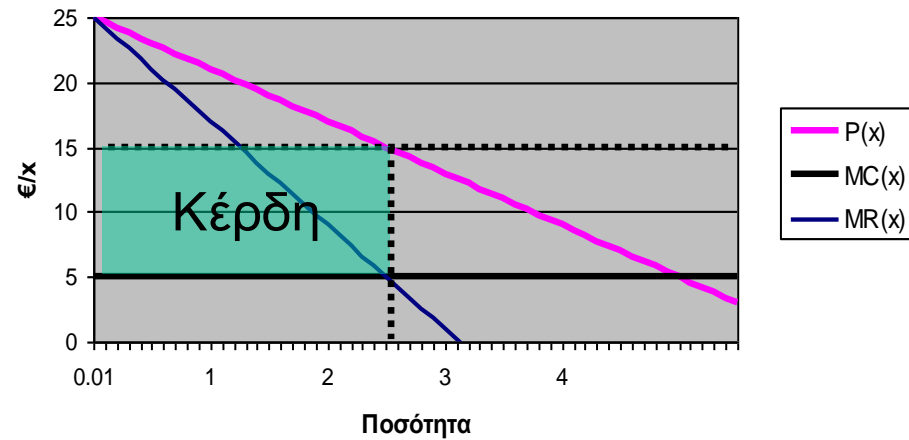
Περιοχή = προσφορά take-it-or-leave it

Τέλειος Δ.Τ. - Ενιαία Τιμή: Σύγκριση ως προς τα Κέρδη

Τέλειος Δ.Τ.

Μοναδική Τιμή

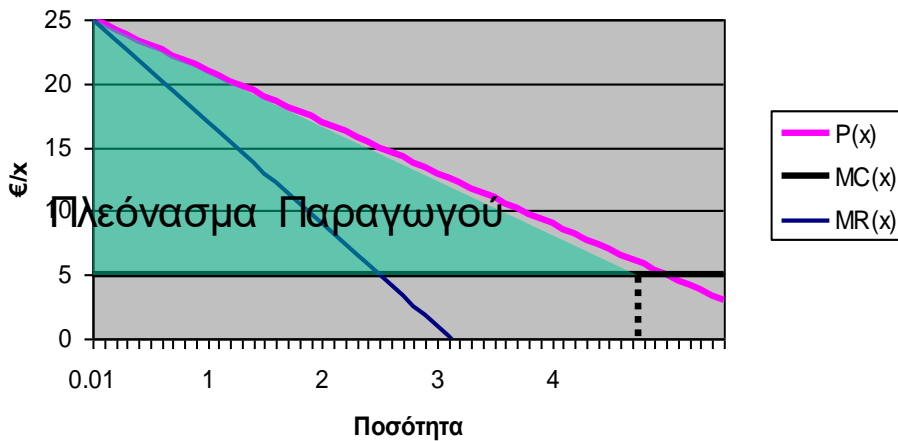
Η κερδοφορία είναι μεγαλύτερη υπό συνθήκες Τέλειου Δ.Τ. από ό,τι με μια ενιαία τιμή διότι **πωλούνται περισσότερες μονάδες** και **επιτυγχάνεται μεγαλύτερο πλεόνασμα για όλες τις μονάδες που πωλούνται**

Τέλειος Δ.Τ. - Ενιαία Τιμή: Σύγκριση ως προς την Αποτελεσματικότητα

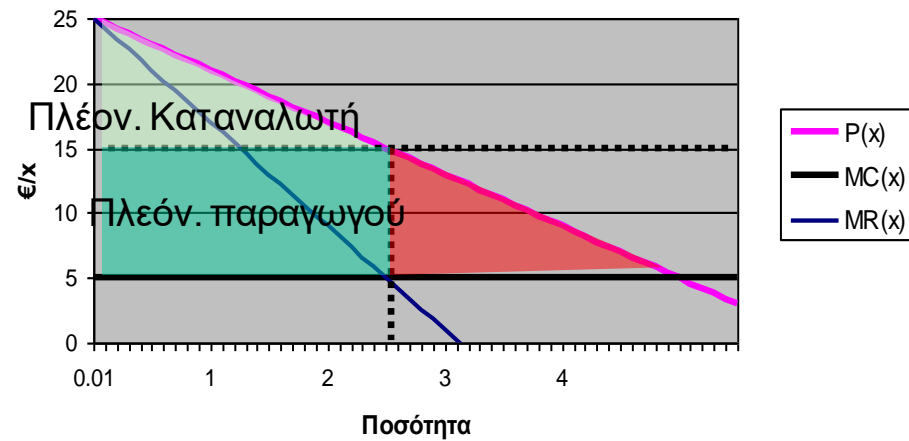
- Το επίπεδο παραγωγής που μεγιστοποιεί το συνολικό πλεόνασμα βρίσκεται ως:
$$\max_{x \geq 0} \int_0^x P(s) ds - TC(x)$$
- Αυτό είναι το ίδιο πρόβλημα μεγιστοποίησης με αυτό της επιχείρησης που εφαρμόζει Τέλειο Δ.Τ.!

Τέλειος Δ.Τ. - Ενιαία Τιμή: Σύγκριση ως προς την Αποτελεσματικότητα

Τέλειος Δ.Τ.

Μοναδική Τιμή

Διαφορισμός τιμής 2^{ου} βαθμού

- Συχνά οι επιχειρήσεις γνωρίζουν ότι οι καταναλωτές χωρίζονται σε ομάδες, αλλά δεν μπορούν να ξεχωρίσουν σε ποια ομάδα ανήκει ο κάθε καταναλωτής.
- Στις περισσότερες τέτοιες περιπτώσεις, οι επιχειρήσεις μπορούν να ωθήσουν τους καταναλωτές να επιλέξουν οι ίδιοι σε ποια ομάδα ανήκουν (self selection).
- Αυτό μπορεί να γίνει προσφέροντας διαφορετικούς συνδυασμούς τιμών και ποιότητας ή ποσότητας του προϊόντος.

Συνδεδεμένη πώληση (Bundling)

- Ένας εναλλακτικός τρόπος διαχωρισμού των καταναλωτών και εφαρμογής διαφορισμού τιμών.
- **Pure bundling** (σύστημα καθαρής συνδεδεμένης πώλησης): ο καταναλωτής είτε αγοράζει το «πακέτο» προϊόντων είτε δεν αγοράζει κανένα από αυτά. Τα συνδεδεμένα προϊόντα δεν πωλούνται ξεχωριστά.
- **Mixed bundling** (μεικτό σύστημα συνδεδεμένης πώλησης): τα συνδεδεμένα προϊόντα πωλούνται ξεχωριστά αλλά η συνολική τιμή των ξεχωριστών προϊόντων είναι υψηλότερη από την τιμή του «πακέτου».

Bundling: Παράδειγμα

Κατηγορία	Πλήθος	ΠΡΟΘΥΜΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	
		U2	Scorpions
Pop Rock	30	80	0
Hard Rock	30	0	80
Classic Rock	20	50	50

- Στρατηγική 1: Τιμή εισιτηρίου στα 80
Έσοδα = $30 \cdot 80 \cdot 2 = 4.800$
- Στρατηγική 2: Τιμή εισιτηρίου στα 50
Έσοδα = $50 \cdot (30 + 20) \cdot 2 = 5.000$
- Στρατηγική 3: Τιμή εισιτηρίου στα 80, ή στα 100 και για τα δύο
Έσοδα = $80 \cdot 30 \cdot 2 + 20 \cdot 100 = 6.800$

Η κερδοφορία είναι μεγαλύτερη υπό συνθήκες διαφορισμού τιμής δεύτερου βαθμού από ό,τι με μια ενιαία τιμή. Η επιχείρηση ιδιοποιείται μέρος ή ολόκληρο το πλεόνασμα καταναλωτή.

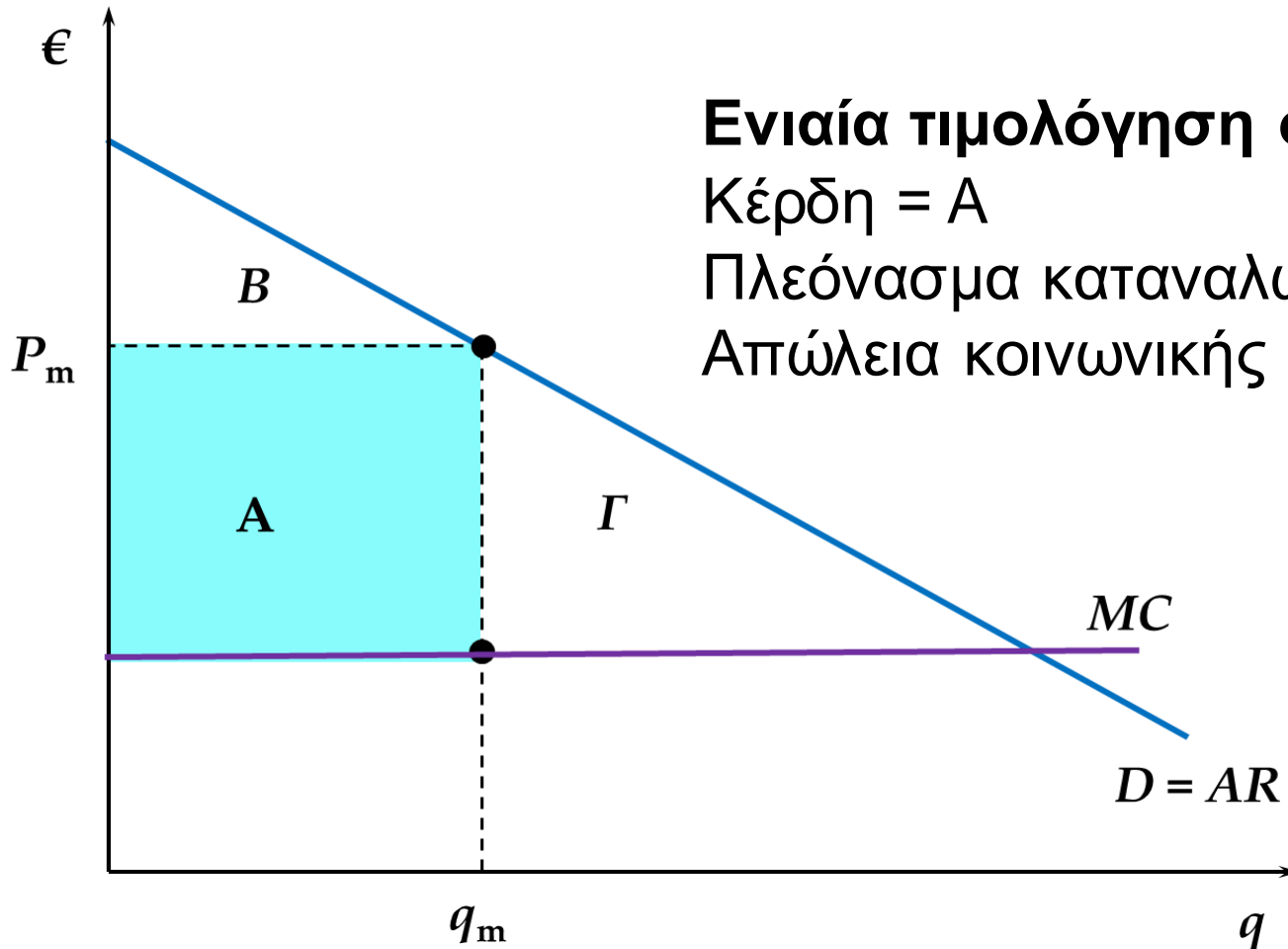
Μη γραμμική τιμολόγηση

- Όταν η επιχείρηση χρεώνει σε κάθε καταναλωτή διαφορετικές τιμές ανάλογα με την ποσότητα που καταναλώνει.
- **Διμερής Τιμολόγηση** (η πιο απλή μορφή μη γραμμικής τιμολόγησης): η τιμή περιλαμβάνει 2 μέρη, ένα σταθερό μέρος, f , και ένα μεταβλητό μέρος, $P \cdot q$, ανάλογα με την ποσότητα που αγοράζεται.
- Το συνολικό ποσό που πληρώνει ο καταναλωτής είναι
$$f + P \cdot q$$
- Η τιμή ανά μονάδα (μέση τιμή) μειώνεται καθώς αυξάνεται η αγοραζόμενη ποσότητα
$$f/q + P$$

Άριστη Διμερής Τιμολόγηση

Έστω ότι κάθε καταναλωτής ζητά αρκετές μονάδες (π.χ. χρόνος στο γυμναστήριο)

Έστω D η καμπύλη ζήτησης του κάθε καταναλωτή

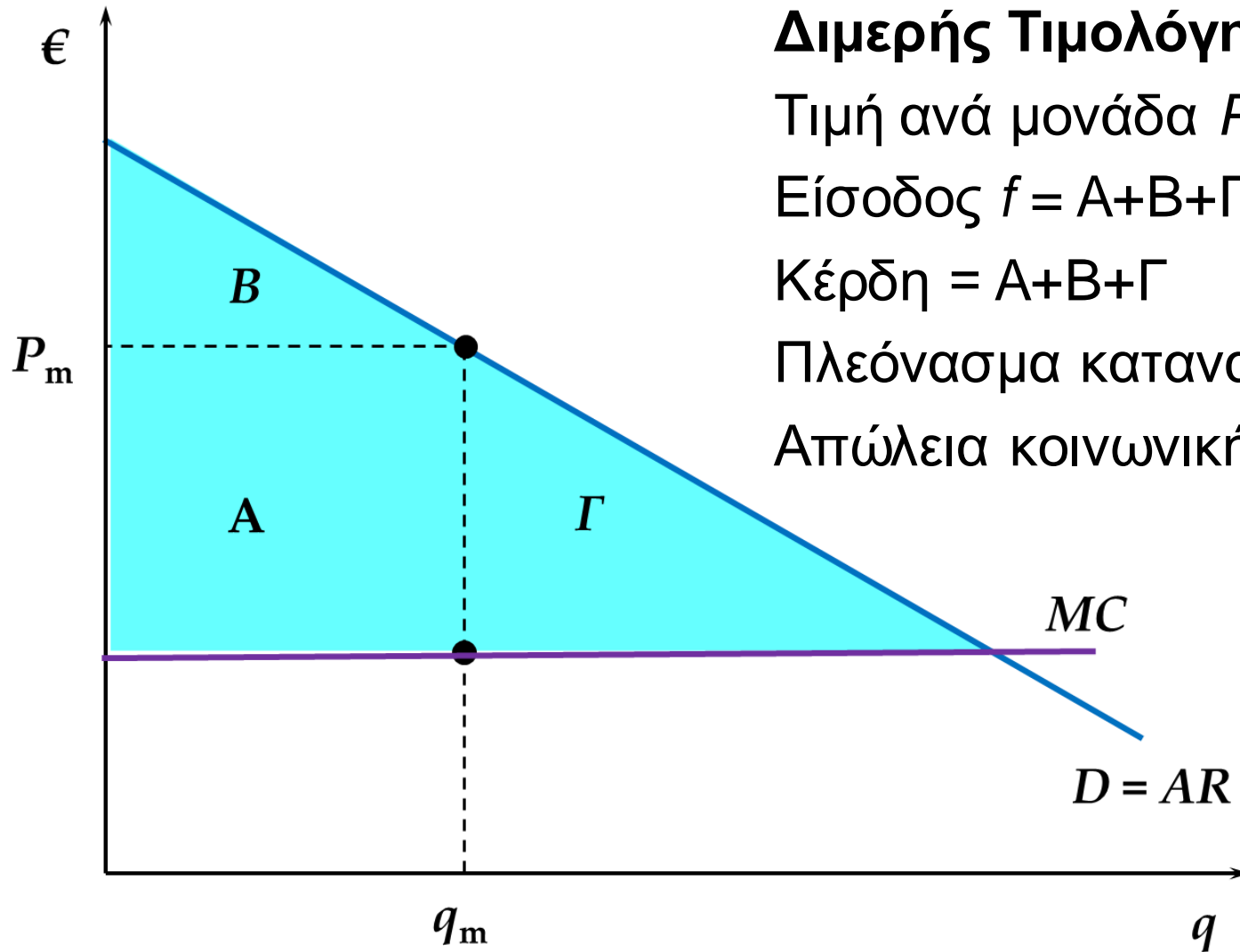
Ενιαία τιμολόγηση στην τιμή P_m

Κέρδη = A

Πλεόνασμα καταναλωτή = B

Απώλεια κοινωνικής ευημερίας = Γ

Άριστη Διμερής Τιμολόγηση (συν.)

Διμερής Τιμολόγηση:

Τιμή ανά μονάδα $P = MC$

Είσοδος $f = A+B+\Gamma$

Κέρδη $= A+B+\Gamma$

Πλεόνασμα καταναλωτή $= 0$

Απώλεια κοινωνικής ευημερίας $= 0$

Η κερδοφορία είναι πολύ μεγαλύτερη. Προϋπόθεση είναι να γνωρίζει η επιχείρηση την ατομική ζήτηση του κάθε καταναλωτή.

Διαφορισμός τιμής σε Πολλές Αγορές

- Όταν δεν ξέρουμε την ακριβή ζήτηση κάθε καταναλωτή αλλά ξέρουμε την ζήτηση για **ομάδες** καταναλωτών
- Ο Διαφορισμός τιμής τρίτου βαθμού αναφέρεται στην ύπαρξη διαφορετικών τιμών ανά ομάδα καταναλωτών με παρόμοια ελαστικότητα ζήτησης

Ayers and Siegelman (1995)

- Πελάτες διαφορετικού φύλου και χρώματος απευθύνθηκαν σε 153 πωλητές αυτοκινήτων στο Chicago
- Οι συγγραφείς πραγματοποίησαν ελέγχους για το εάν διαφορετικές ομάδες καταναλωτών χρεώθηκαν με διαφορετικές τιμές

Ayers and Siegelman (1995)

Ομάδα	Μέσο αρχικό κέρδος (\$)	Μέσο τελικό κέρδος (\$)
Λευκοί άνδρες	1018,7	564,1
Λευκές γυναίκες	1127,3	656,5
Μαύρες γυναίκες	1336,7	974,9
Μαύροι Άνδρες	1953,7	1664,8

Ayers and Siegelman (1995)

- Τρεις υποθέσεις ελέγχθηκαν:
  - Διαφορισμός τιμής τρίτου βαθμού
  - Διαφορές κόστους
  - Διαφορές λόγω συμπάθειας - αντιπάθειας
- Ισχυρές ενδείξεις για το πρώτο

Μεγιστοποίηση κέρδους στον ΔΤ 3^{ου} βαθμού

- Έστω μια μονοπωλιακή επιχείρηση με συνάρτηση κόστους $TC(x)$ η οποία πουλά σε δύο αγορές,
- Αν υπάρχει δυνατότητα ΔΤ, τότε λύνει το
- $\text{Max}_{x_1, x_2 \geq 0} [x_1 P_1(x_1) + x_2 P_2(x_2) - TC(x_1 + x_2)]$
με συνθήκες πρώτης τάξης
  - $MR(x_1) = MC(x_1 + x_2)$
  - $MR(x_2) = MC(x_1 + x_2)$
- Βέβαια ορισμένες φορές καταλήγει σε γωνιακή λύση όπου μόνο μία αγορά εξυπηρετείται

Μεγιστοποίηση κέρδους στον ΔΤ 3^{ου} βαθμού

Χρησιμοποιώντας τη σχέση

$$MR(x) = P(x)(1 + 1/\varepsilon),$$

μπορούμε να ξαναγράψουμε τις ανωτέρω συνθήκες:

➤ $P_1(x_1)(1 + 1/\varepsilon_1) = MC(x_1 + x_2)$

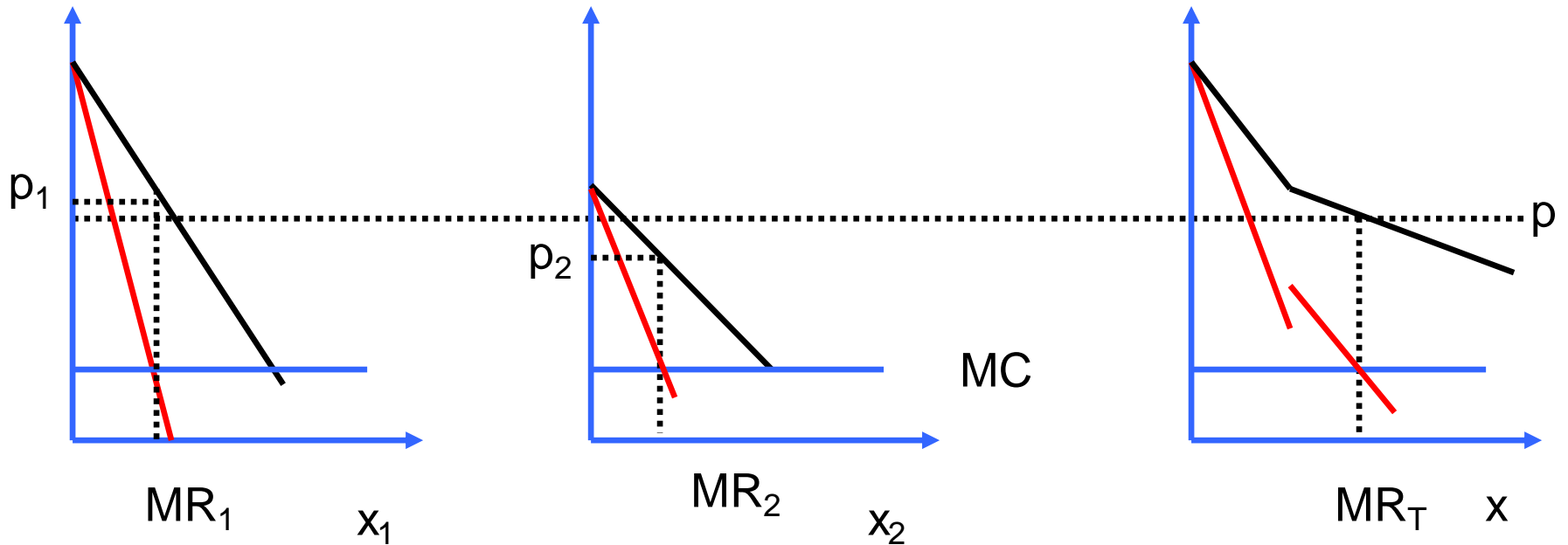
➤ $P_2(x_2)(1 + 1/\varepsilon_2) = MC(x_1 + x_2)$

- Οπότε ο λόγος των τιμών προκύπτει:

$$P_1/P_2 = (1 + 1/\varepsilon_2)/(1 + 1/\varepsilon_1)$$

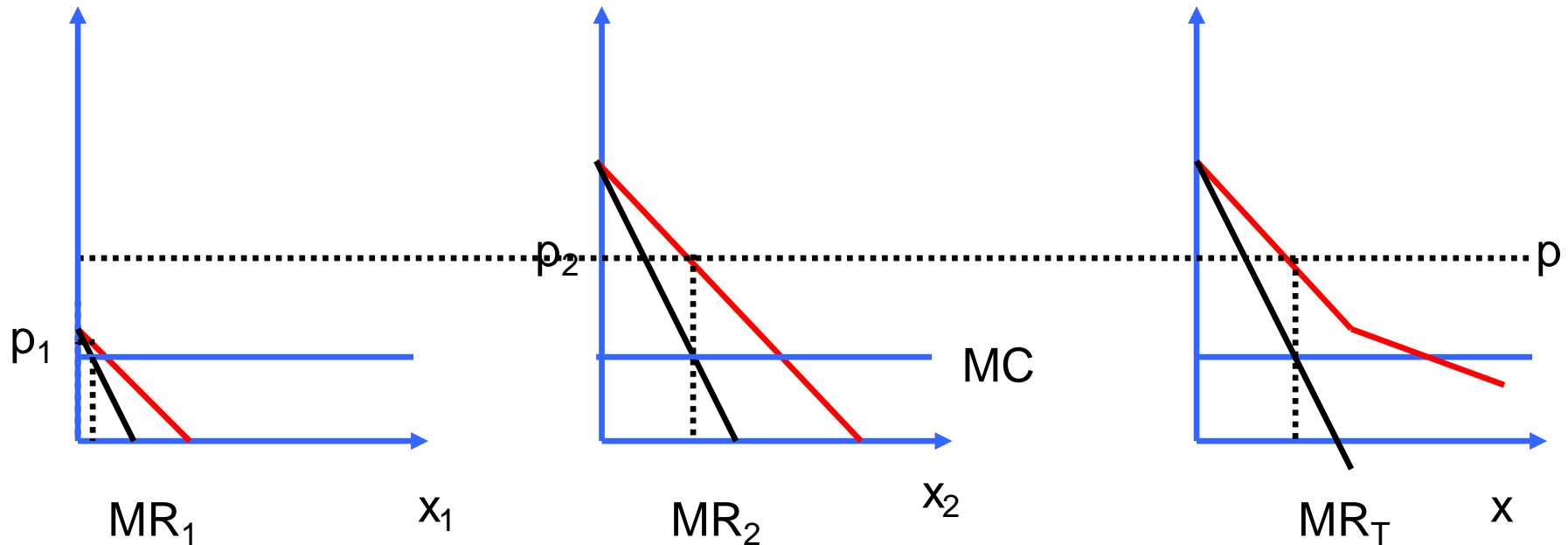
- Επομένως, όταν εξυπηρετούνται και οι 2 αγορές, η επιχείρηση πρέπει να θέσει υψηλότερη τιμή στην λιγότερο ελαστική αγορά

Διαφορισμός τιμής τρίτου βαθμού σε σύγκριση με ενιαία τιμή

Και οι 2 αγορές εξυπηρετούνται είτε με διαφορισμό τιμής τρίτου βαθμού είτε με μοναδική τιμή

Διαφορισμός τιμής τρίτου βαθμού σε σύγκριση με ενιαία τιμή

Και οι 2 αγορές εξυπηρετούνται υπό συνθήκες διαφορισμού τιμής τρίτου βαθμού αλλά μόνο η μία υπό συνθήκες ενιαίας τιμής

Διαφορισμός τιμής τρίτου βαθμού – Κέρδη και αποτελεσματικότητα

- Τα κέρδη είναι τουλάχιστον όσα και με την ενιαία τιμή – καθώς η επιχείρηση μπορεί να θέσει ίδιες τιμές στις 2 αγορές
- Οι καταναλωτές στην αγορά υψηλής ελαστικότητας ωφελούνται ενώ αυτοί στην αγορά χαμηλής ελαστικότητας πλήττονται από τον διαφορισμό τιμής τρίτου βαθμού
- Υπό συγκεκριμένες συνθήκες, οι καταναλωτές στην αγορά υψηλής ελαστικότητας ίσως δεν έχουν την δυνατότητα να αγοράσουν το αγαθό στην περίπτωση της ενιαίας τιμής, ενώ ο διαφορισμός τιμής τους δίνει αυτή την δυνατότητα

Συμπέρασμα

- Με **τέλειο ΔΤ** η επιχείρηση ιδιοποιείται ολόκληρο το πλεόνασμα καταναλωτή. Επιπλέον, η περίπτωση αυτή χαρακτηρίζεται από αποτελεσματικότητα.
- **Υπό συνθήκες διαφορισμού τιμής δεύτερου βαθμού** η επιχείρηση αυξάνει τα κέρδη της, συνήθως δε και την αποτελεσματικότητα.
- **Υπό συνθήκες διαφορισμού τιμής τρίτου βαθμού** η επιχείρηση ομαδοποιεί την αγορά σε διακριτά τμήματα και θέτει υψηλότερη τιμή στα τμήματα εκείνα που χαρακτηρίζονται από χαμηλή ελαστικότητα ζήτησης.
- Τα κέρδη είναι τουλάχιστον όσα και με την ενιαία τιμή, αλλά η αποτελεσματικότητα σε αυτή την περίπτωση είναι αβέβαιη.